

نقش سیره معصومین علیهم السلام در تربیت امت اسلامی

تألیف:

دکتر محمد پاشایی

۱۳۹۸

سرشناسه	: پاشایی، محمد، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: نقش سیره معصومین (ع) در تربیت امت اسلامی / تالیف محمد پاشایی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بابل، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۶ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۸۳۳-۵ : ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۸۷.
موضوع	: چهارده معصوم — اخلاق
موضوع	: Fourteen Innocents of Shiite — Ethics*
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. سازمان چاپ و انتشارات
شناسه افزوده	: Islamic Azad University Publication
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد بابل
رده بندی کنگره	: BP۲۷
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۵۸ ۲۰

نقش سیره معصومین (ع) در تربیت امت اسلامی

تالیف: دکتر محمد پاشایی

ناشر: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

با همکاری: حوزه معاونت علمی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

چاپ اول / ۱۳۹۸ / شمارگان ۱۰۰۰ جلد

گرافیس: سید رضا جعفر نژاد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

ISBN: 978-964-10-5833-5

مرکز پخش: کیلومتر ۲ بزرگراه قائم شهر، گرجی آباد، مجتمع دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

تلفن: ۰۹۱۱۱۱۴۹۳۴۰ - ۰۱۱۳۲۴۱۵۰۰۰ www.baboliau.ac.ir

۲۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	سخن ناشر
۹	سخن اولین
۱۲	امتیازات و ویژگی‌های رساله
۱۳	تقدیر و سپاس
فصل اول : کلیات	
۱۵	مفهوم لغوی سیره
۱۵	مفهوم اصطلاحی سیره
۱۷	پاسخ به یک سؤال
۱۸	سیره عقلاء و تفاوت آن با سیره معصومین علیهم السلام
۲۰	سیره و نسبیت مسئله اخلاق
۲۱	نقد دیدگاه «نسبی بودن اخلاق»
۲۳	اصولی که در سیره معصومین با معیارهای اولیه مطلق و ثابت ولی معیارهای ثانویه نسبی است
۲۳	۱) اصل قدرت و اعمال قدرت در سیره معصومین
۲۶	۲) اصل ساده زیستی و پرهیز از تجمل گرایی
۲۶	پاسخ به یک سؤال
۲۸	اسلام آوردن عدی ابن حاتم
۲۹	فلسفه ساده زیستی پیامبران الهی از دیدگاه امیرالمؤمنین ^(ع)
۲۹	ساده زیستی امیرالمؤمنین ^(ع) از زبان آن حضرت
۳۰	نامه امام ^(ع) به عثمان ابن حنیف
۳۰	رهنمود آیه و خید بهیمنی به فرزندش
۳۱	رهنمود امام خمینی (ره) در ارتباط با ساده زیستی و عدم تجمل گرایی روحانیون

بیان «مستر همفر» جاسوس انگلستان در از بین بردن نقاط قوت مسلمانان ۳۲

نتیجه بحث ۳۲

فصل دوم: سیاست بخشی جدایی ناپذیر در سیره معصومین علیهم السلام

درآمد ۳۳

مفهوم لغوی سیاست ۳۴

مفهوم اصطلاحی سیاست ۳۵

سیاست در لسان روایات ۳۵

بیانی از امام خمینی (ره) ۳۷

سیره عملی معصومین در ارتباط با سیاست ۳۸

ویژگی های سیاست دینی در اسلام ۳۸

(۱) حرمت استفاده از ابزار نامشروع برای رسیدن به هدف ۳۸

(الف) پیشنهاد رئیس قبیله بنی عامر به پیامبر اکرم (ص) ۳۹

قضایات سیاستمداران دنیا ۴۰

رژیم پهلوی و آتش زدن سینما رکس آبادان ۴۱

نقض تعهدنامه توسط صدام (ع) ۴۱

(ب) پیشنهاد خیرخواهانه برخی از علاقه‌مندان علی ابن ابیطالب (ع) آن حضرت به عکس العمل آن حضرت ۴۲

سخنی از ابن ابی الحدید ۴۳

میزان موفقیت معصومین در تحقق اهداف سیاسی دین ۴۴

پاسخ ۴۵

نتیجه بحث ۵۱

(۲) اصل محکومیت تجاوز و مشروعیت دفاع ۵۲

چند نمونه تاریخی ۵۳

(۳) اصل عدم مشروعیت خواسته های نابجای جامعه با معیار حاکمیت حق ۵۵

درخواست قانونی کردن مشروبات الکلی از دولت آمریکا و ازدواج همجنس گرایان از مجلس انگلستان ۵۶

توجه سیاست توحیدی به حیات فردی و اجتماعی ۵۶

(۴) اصل ممنوعیت قصاص قبل از جنایت ۵۸

پاسخ به چند سؤال ۵۹

(۵) اصل محکومیت انظلام و استرحام و در مقابل پذیرش اصل ظلم ستیزی ۶۱

عوامل تحول در شیعه نتیجه سمینار سال ۱۹۸۴ در تلاویو ۶۲

۶۲	پاسخ به یک سؤال
۶۴	خلاصه بحث

فصل سوم : شیوة ابلاغ و رساندن پیام الهی در سیرة معصومین

۶۵	درآمد
۶۶	انواع پیام
۶۷	مشکل ترین پیام رسانی
۶۷	چگونه انسان علیه خود قیام می کند؟
۶۸	منشأ تحول و بیداری
۷۱	خلاصه بحث
۷۱	شیوه های پیام رسانی
۷۲	(الف) انواع شیوه های رسانی
۷۲	(۱) دعوت با حکمت و موعظه و جدال احسن
۷۴	پاسخ به یک سؤال
۷۴	(۲) تبشیر و انذار
۷۵	تبیین و توضیح واژه ها
۷۵	نکات مهم و قابل توجه
۷۸	(۳) نصح و خلوص در سخن
۷۸	درخواست «همام» از امیرالمؤمنین (ع) درباره صفات متقین
۷۹	(۴) بلاغت آشکار
۸۲	شیوة رفتاری در پیام رسانی
۴۸	بیان «لامارتین» شاعر فرانسوی در ارتباط با عوامل پیشرفت پیامبر اسلام (ص)
۵۰	(الف) نمونه هایی از شیوة رفتاری معصومان در پیام رسانی از راه مدارا
۸۳	(۱) عفو عمومی پس از فتح مکه
۸۴	سستی و بی پایگی سخن خاورشناسان
۸۹	(۲) رفتار و برخورد کریمانه امیرالمؤمنین (ع) با جنگ افروزان جمل
۹۰	سخن ابن ابی الحدید درباره عایشه
۹۰	(۳) برخورد کریمانه امام حسین (ع) با یکی از مخالفان شامی
۹۲	(ب) چند نمونه شیوة رفتاری معصومان در پیام رسانی از راه قاطعیت و صلابت
۹۲	(۱) اجرای حدّ سرقت بر زنی از قبیله بنی مخزوم
۴۸	(۲) اجرای حدّ شراب بر ولیدبن عقبه
۹۳	(۳) برخورد امیرالمؤمنین با ابو رافع

فصل چهارم: شیوه برخورد پیامبر اکرم (ص) و امامان معصوم (علیهم السلام)

۹۸	شیوه برخورد پیامبر اکرم (ص) با مشرکان
۹۸	ایمان آوردن جدّ فرزندق
۹۹	نکته مهم و قابل توجه:
۱۰۰	شیوه برخورد امامان معصوم با مخالفان
۱۰۰	شیوه برخورد امیرالمؤمنین (ع) با دشمنان
۱۰۱	برخورد کریمانه امام سجاد (ع) با «هشام ابن اسماعیل»
۱۰۲	سیره معصومین در برخورد با معصیت کاران
۱۰۲	درآمد
۱۰۳	شیوه های درمان شهکاران:
۱۰۳	الف) پند و موعظه
۱۰۵	ب) اجرای حدود الهی با شرایط خاص
۱۰۵	نجاشی و اجرای حدّ شراب بر او
۱۰۶	یک سؤال و پاسخ
۱۰۷	شقرانی و معالجه او با داروی پند امام صادق (ع)
۱۰۹	شیوه برخورد معصومین با خویشاوندان و افراد دارای انحراف
۱۰۹	نمونه ها
۱۰۹	الف) زیدابن موسی ابن جعفر (ع) و برخورد حضرت رضا (ع) با او
۱۱۰	ب) محمدبن جعفر عموی امام رضا (ع) و برخورد آن حضرت با او
۱۱۰	سؤال
۱۱۱	پاسخ
۱۱۱	ج) سلیمان ابن جعفر و برخورد امام کاظم (ع) با او
۱۱۱	یک نکته جالب
۱۱۲	برخورد معصومین با دوستان خاص خطاکار
۱۱۲	۱) نامه مهم و تاریخی امام علی (ع) به عثمان ابن حنیف
۱۱۳	چند نکته
۱۱۴	۲) برخورد امام باقر (ع) با ابوبصیر
۱۱۵	پاسخ به یک سؤال
۱۱۶	۳) برخورد «امام هادی (ع)» با «حسن ابن مسعود»
۱۱۷	نکته ها:

درآمد	۱۱۹
بخش اول: تأمین نیازمندیهای جسمانی و بدنی:	۱۲۰
۱) سیره عملی معصومین در حفظ «صحت و سلامتی» بدن	۱۲۰
الف) ممنوعیت آسیب رسانی به جسم	۱۲۰
نکته قابل توجه	۱۲۲
ب) نهی از پرخوری	۱۲۳
توصیه امیرالمومنین (ع) به فرزندش امام حسن مجتبی (ع)	۱۲۴
فلسفه تأکید مکرر بر اجتناب از پرخوری:	۱۲۴
ج) رعایت بهداشت و پاکیزگی در سیره معصومین علیهم السلام:	۱۲۵
هشدار پیامبر اکرم (ص) در ترک پاکیزگی	۱۲۷
د) رعایت بهداشت دهان و دندان در سیره معصومین	۱۲۹
دلیل اهتمام اسلام به بهداشت دهان و دندان؟	۱۳۰
هشدار پیامبر اکرم (ص) به افراد بی خیالات	۱۳۰
توجه ویژه برخی از کشورهای پیشرفته به بهداشت دهان و دندان	۱۳۱
بخش دوم - نظم و انضباط در زندگی:	۱۳۱
نظم و انضباط در سیره عملی امیرالمومنین (ع)	۱۳۲
تأثیر نظم و برنامه ریزی در زندگی علماء و دانشمندان بزرگ	۱۳۳
بخش سوم: سلوک فردی پیامبر (ص) و امامان علیهم السلام با ندوان شامل:	۱۳۵
خداباوری و معرفت به حق تعالی - عبادت و پرستش حق تعالی - رضا و تسلیم خالصانه در برابر پروردگار	۱۳۵
۱) خداباوری و معرفت به حق تعالی	۱۳۵
۲) عبادت و پرستش حق تعالی	۱۳۵
کیفیت عبادت پیامبر اکرم (ص)	۱۳۷
نمونه ای از عبادت امیرالمومنین (ع)	۱۳۸
یک سوال و پاسخ	۱۳۹
کیفیت عبادت حضرت زهرا (س) از زبان رسول گرامی اسلام	۱۴۱
کیفیت عبادت سیدالساجدین امام زین العابدین (ع)	۱۴۲
داستانی تکان دهنده	۱۴۳
پاسخ به یک سوال	۱۴۴
۳) رضا و تسلیم خالصانه معصومین در برابر پروردگار عالم	۱۴۶
۱) حضرت ابراهیم (ع) و اطاعت محض او در برابر فرمان الهی	۱۴۶

۱۴۷.....	۲) رضا و تسلیم خالصانه پیامبر اکرم(ص) در برابر خواست و دستورهای الهی.....
۱۴۸.....	۳) رضا و تسلیم علی ابن ابیطالب علیهما السلام در تمامی دوران زندگی.....
۱۴۹.....	۴) رضا و تسلیم امام حسین (ع) در روز عاشورا.....
۱۵۰.....	نکته قابل توجه!.....
۱۵۰.....	بخش چهارم: شیوه رفتاری معصومین با خانواده:.....
۱۵۰.....	۱) شیوه رفتاری معصومین با همسر.....
۱۵۰.....	۲) شیوه رفتاری معصومین با فرزندان.....
۱۵۱.....	شیوه رفتاری پیامبر اکرم(ص) و امامان معصوم نسبت به همسر.....
۱۵۲.....	اصل نیک رفتاری با همسر در سیره پیامبر و ائمه (ع).....
۱۵۲.....	نکته مهم و قابل توجه!.....
۱۵۳.....	امام علی(ع) و نیک رفتاری اش نسبت به حضرت زهرا (س).....
۱۵۴.....	بالاترین حد تکریم و احترام امام حسین(ع) به همسرش.....
۱۵۴.....	مصادیق تکریم و نیک رفتاری همسر.....
۱۵۵.....	نکات قابل توجه!.....
۱۵۶.....	آثار سوء بدرفتاری نسبت به همسر.....
۱۵۷.....	یک سوال و پاسخ.....
۱۵۹.....	شیوه رفتاری معصومین با فرزندان.....
۱۵۹.....	مقدمه.....
۱۵۹.....	تغذیه و بهداشت فرزندان در سیره پیامبر(ص) و امامان.....
۱۶۰.....	شیر مادر و تأثیرگذاری آن در شخصیت فرزند.....
۱۶۱.....	تشویق و اظهار شادی پسر مرحوم شیخ فضل الله نوری (ره) در پای چوبه دار یا شمشیر.....
۱۶۲.....	آموزش تغذیه و نظافت پس از دوران شیرخوارگی.....
۱۶۳.....	سوال عوامل انحراف برخی از فرزندان یا نوه‌های معصومین چیست؟.....
۱۶۴.....	سؤال و پاسخ.....
۱۶۹.....	تأمین نیازمندیهای روحی و عاطفی فرزندان در سیره عملی پیامبر(ص) و امامان علیهم السلام.....
۱۶۹.....	۱) محبت به فرزندان و اظهار آن.....
۱۷۲.....	۲) احترام و تکریم فرزندان:.....
۱۷۲.....	الف) سلام کردن.....
۱۷۳.....	ب) یا احترام صدا زدن.....
۱۷۴.....	ج) عیبجویی نکردن از فرزندان.....
۱۷۴.....	تشویق و تنبیه در سیره عملی پیامبر(ص) و امامان.....
۱۷۴.....	مقدمه.....

۱۷۵	تشویق پیامبر بر مصارعت و کشتی گرفتن امام حسین علیه السلام
۱۷۷	نکات مهم و قابل توجه در تشویق
۱۷۷	تنبيه
۱۷۷	شرایط تنبيه
۱۷۸	مراتب و روش های تنبيه
۱۷۸	تنبيه در سیره معصومین
۱۷۹	نکته مهم و قابل توجه!
۱۷۹	تنبيه بدنی
۱۷۹	شرایط تنبيه بدنی
۱۸۰	خلاصه بحث
۱۸۳	فهرست منابع

سخن آغازین

بشر فطرتاً طالب کمال و خواهان زندگی سعادتمندانه است بدین لحاظ کلیه مساعی و تلاشهای خویش را جهت رسیدن به این هدف به کار گرفته و از هیچ تلاش و کوششی فروگذار نمی کند، زمانی به این هدف مقدس و متعالی نائل می آید که:

اولاً: مصادیق کمال را بشناسد

ثانیاً: بداند چه اعمال و رفتاری او را به کمال لایقش رهنمون می سازد.

از آنجا که ابزار شناخت و معرفت بشر که در اختیار اوست «حس و عقل» است - که متأسفانه هر دو ناقص و نارساست - لذا لازم و ضروری است که انسانهای کامل و عاری از هر گونه خطا و اشتباه در جهان خارج باشند تا انسانهای الگو گیرنده خودشان را به آنها نزدیک و ارتباط و پیوند عملی پیدا کنند. بدین خاطر خداوند تعالی از باب «قاعدة لطف» به تناسب نیازهای درونی (کمال خواهی) انسان، منبعی بزرگ و بی نیاز از فطری در عالم خارج قرار داده به علاوه دستورالعملهای صحیح را توسط همین انسانهای کامل و عاری از خطا برای بشر ارسال و تبیین نموده است.

سوالاتی که در اینجا مطرح می شو این است که چه کسانی شایستگی الگو قرار گرفتن را دارند تا الگو گیرنده خود را به آنها نزدیک و در اثر این پیوند و نزدیکی در مسیر سعادت و کمال قرار گیرند؟ به تعبیر دیگر آن انسانهای کامل و عاری از خطا و اشتباه که الگو و اسوه برای انسانها هستند چه کسانی اند و دارای چه ویژگی هایی هستند؟

در پاسخ باید گفت: کسانی می توانند الگو و اسوه قرار گیرند که زیباییهای معنوی و فضائل و کمالات اخلاقی در وجودشان تجسم یافته باشد، مثلاً وقتی از نفس سخن می گویند، خود مجسمه تقوی باشند، زمانی که از عدالت حرف می زنند، خود مجسمه عدالت شوند، هنگامی که از تواضع و فروتنی سخن می گویند، خود مصداق اتم و اکمل آن باشند!

از آنجا که رهبران الهی و پیشوایان معصوم علیهم السلام تمامی استعدادهای باطنیشان به فعلیت رسیده و با لطف و عنایت الهی و سیر و سلوک عاشقانه، انسانی خداگونه و متخلق به اخلاق الهی و فضائل و کمالات انسانی اند، در حقیقت باید گفت: که آنان اسلام مجسم اند، می توانند بهترین الگو و کاملترین اسوه برای دیگران باشند چرا که آنچه را که بدان اعتقاد داشته و به تبلیغ آن اقدام می نمودند و به مصداق «کونوا دعاء الناس الی الله بغيرالسننکم»^۱ قبل از هر چیز بدان عمل می کردند که

نمونه‌های زیادی در متون اسلامی و آموزه‌های دینی از برخورد عملی آن بزرگواران به چشم می‌خورد که با برخوردهای اخلاقی و ارثه زیباییهای معنوی حتی مخالفین خود را مجذوب خویش می‌کردند بدین خاطر انسانها می‌توانند در تمامی ابعاد زندگی از آنها سرمشق بگیرند، روی همین اصل قرآن کریم سیره آنان را برای پیروانشان حجت قرار داده است آنجا که می‌فرماید: «لقد کان لکم فی رسول الله اسوه حسنه...»^۱ برای شما در زندگی رسول خدا(ص) سرمشق نیکویی است.

از آنجا که پیامبر اکرم(ص) و ائمه معصومین علیهم السلام همگی از وحدت کامل شخصیت برخوردارند، «گفتار و کردار و تقریرشان» به عنوان حجت تلقی شده و تأسی و پیروی از آنان بر پیروانشان لازم ضروری است. بدین خاطر قرآن کریم در آیه ۲۴ از سوره سجده به مقام اسوه و الگو بودن آن بزرگواران اشاره می‌کند آنجا که می‌فرماید: «و جعلنا منهم ائمة یهدون بامرنا...» و از میان آنان امامانی قرار دادیم که راه را به امر ما هدایت کنند، که مقام امامت در این آیه شریفه به معنای الگو و اسوه بودن می‌باشد، که این امر از امتیازات بارز دین مبین اسلام بر سایر ادیان عموماً و امتیاز و برتری امامیه بر سایر فرق اسلامی محسوس می‌باشد چرا که:

اولاً: سیره و روش معصومین علم الهی را به ویژه رسول گرامی اسلام برای امت اسلامی حجت و سند است، اخلاق و رفتار مسلمین باید مطابق سیره روش آنان باشد که این روش الگویی مهمترین تاثیر را روی شخصیت افراد گذاشته و آنان را سروری می‌کند درحالی که در سایر مکاتب و ادیان آسمانی جز استفاده علمی و یا عبرت تاریخی نیست.

ثانیاً: بر اساس اعتقاد شیعه چون یکی از منابع عظیم احکام اسلامی «سنت معصومین» اعم از سنت پیامبر اکرم(ص) و ائمه اطهار علیهم السلام می‌باشد می‌تواند راهی مطمئن برای شناخت احکام باشد، علاوه بر اینکه سیره عملی آنان سبب می‌گردد که شیعیان آن بزرگواران را به عنوان الگوهای عملی خویش شناخته و در زندگی خویش بر آن اساس گام بردارند ولی در سایر ادیان اسلامی به علت روی آوردن به دلائل غیرمعتبر چون «قیاس و استحسان و...» خود را از این منبع عظیم محروم نموده اند که مناظره «علامه حلی و...» با «شاه خداینده» [۷۰۸ هـ.ق] مؤید گفتار ما است.^۲

۱.سوره احزاب، آیه ۲۱

۲. شاه خداینده را زوجه ای بود که علاقه وافری به او داشت به گونه ای که پس از ازدواج او مسلمان شد، اما به جهت امری از روی خشم و غضب او را در یک مجلس سه طلاقه می‌کند، پس از اندک زمانی پشیمان می‌شود با مفتیان و علماء اهل سنت در میان می‌گذارد و آنها می‌گویند بدون محلل نمی‌توانید رجوع کنید! سلطان گفت آیا مذهبی وجود دارد که آن را بدون محلل جائز بداند؟ گفتند آری! عقیده شیعه غیر از این است

سوال دیگری که در اینجا مطرح می شود این است که: چگونه افراد خود را به چنین الگوهای مرتبط سازند و از سیره عملی شان تبعیت کنند؟

در پاسخ باید گفت: همانگونه که قبلاً اشاره کردیم انسان فطرتاً طالب کمال و زیبایی های معنوی است بهترین شیوه برای جذب افراد عرضه کردن کمالات و زیبایی های چون صداقت، پاکی، عفو و گذشت و ... بر آنهاست که با ارائه اینگونه ارزشهای انسانی افراد بیقرار گشته و خود را در اختیار کمالات انسانی قرار می دهند و این خود بهترین و اساسی ترین رمز موفقیت رهبران الهی و پیشوایان

ولی آنها به قلبی هستند که رئیس آنها «علامه حلی» در شهر حلب است سلطان با نهایت احترام از آن عالم بزرگ دعوت کرد چون به ایران آمد و در مجلس شاه حاضر شد دید علماء عامه جهت تحقیر او همه جای مجلس را اشغال تا جایی برای نشست او نباشد جز محلی که کنار تخت شاه آن هم با فرمان شاه و سجده بر او باید در آنجا بنشیند! علامه حلی خود را زیر بغل گرفته و جای خالی که در کنار شاه بود نشست که این عمل انتقاد شدید علماء اهل سنت را در پی داشت که:

اولاً: سجده نکردند ثانیاً: تعیین خود را زیر بغل گرفته و به مجلس آورد که خارج از آداب و رسوم است!

علامه فرمود: اولاً: این یک مسئله اجتماعی فریاد این است که سجده جز برای خدا جائز نیست!

ثانیاً: پیامبر (ص) فرمود: هنگامیکه وارد مسجدی شدی هر کجا جای خالی بود بنشینید و من دیدم تمام مکان این مجلس اشغال بود جز این قسمت! لذا اینجا را انتخاب کردم.

ثالثاً: که رسول خدا در جایی مهمان بود که مالکی مذهب فقه آن جناب را دزدیدند در اینجا چون مالکی مذهب حضور داشتند ترسیدم که تعلین مرا بدزدند! علماء مالکی مذهب گفتند شما عجب بی خبر از تاریخ هستید! مالک در زمان رسول خدا (ص) نبوده است بلکه قریب یکصد سال بعد از پیامبر (ص) بوده است!

علامه فرمود ببخشید من سهو کردم حنفی مذهب کفش پیامبر (ص) را زد؛ علماء عامه گفتند ابرحشیفه بعد از مالک بود سپس علامه این نسبت را به شافعی مذهب و از آن پس به حنبلی مذهب داد و همان جواب را شنید.

علامه رو کرد به سلطان گفت: این مذاهب در زمان پیامبر اکرم (ص) نبود پس از کجا این مذاهب را احداث کرده اند؟ کسانی که سخن را از پیامبر (ص) پس از یک قرن و یا بیش از یک قرن از پیامبر نقل کنند سرافرازتر است یا آنکه از زبان شخص پیامبر (ص) بشنود و برای دیگران نقل کند؟

جانشینان بلا فصل پیامبر اکرم سخنان آن حضرت را از خود آن حضرت شنیده و برای دیگران نقل کرده اند بنابراین دارای ارزش و اعتبار است لذا از دیدگاه امامیه اصلاً طلاق محقق نشده است تا نیاز به محلی باشد! اینجا بود که شاه خدابنده پس از تشرف به مذهب شیعه دستور می دهد در تمامی بلاد اسلامی در خطبه های نماز پس از حمد و ثنای الهی فقط بر پیامبر (ص) و اولاد او درود بفرستند و روی سکه های رانج نام عی ابن ابیطالب منقش گردد. (قصص العلماء ص ۳۵۶- علمای بزرگ شیعه ص ۷۰).

معصوم علیهم السلام در طول تاریخ بشریت بود؛ لذا امام صادق (ع) می فرماید: «مردم را با غیر زبان [با عمل] به سوی خدا دعوت کنید»^۱ گرچه دلائل و براهین عقلی، تحولات فکری بشر را به دنبال دارد و اما هرگز قادر نیست در روح و جان انسان تحولی ایجاد کند؛ چرا که روش های عقلانی عقل بشر را قانع می کند ولی روشهای الگوئی که مبتنی بر شهود عینی و مشاهدات حسی است آن چنان به انسان آرامش خاطر می بخشد که شعله های عشق و علاقه به خداوند سراسر وجودش را مشتعل می سازد که برخورد های عملی رهبران معصوم علیهم السلام با دیگران حتی با مخالفان مؤید ادعای ما است به عنوان نمونه:

مردی از اهل شام به منظوری به مدینه می آید و با «امام حسن مجتبی (ع)» برخورد می کند سوابق تبلیغاتی عجیبی که در روحش رسوخ کرده بود موجب شد که دیگ خشمش به جوش آمده و به ساخت مقدس آن حضرت اشاره ادا کند امام (ع) با نگاهی پر از مهر و عطوفت نسبت به آن مرد و پس از تلاوتی چند از آیات قرآن کهیم مبنی بر عفو و اغماص از او پرسید آیا از اهل شامی؟ آن مرد پاسخ داد آری! امام (ع) فرمود: در شهر ما غریبی، اگر احتیاجی داری حاضریم به شما کمک کنیم، حاضریم در خانه خود از شما پذیرایی کنیم، خانه یم تو را بیوشانیم. این برخورد کریمانه و سازنده امام حسن مجتبی (ع) آن چنان تحولی در روح آن شخص ایجاد نمود که در آن مکان صدا به گریه بلند کرد و گفت: در این فکرم که چرا زمین مرا در خرشرویی برد!

با توجه به مباحث مزبور می توان گفت که سیره عملی معصومین علیهم السلام از دو جهت دارای اهمیت ویژه و جایگاه بس رفیعی است:

- ۱) نقش سیره معصومین علیهم السلام در شناخت احکام اسلامی
- ۲) نقش سیره معصومین علیهم السلام در الگوگیری پیروان آن بزرگواران، در سرچشمه مباحث بعدی و در فصول آینده به تبیین و بررسی آن خواهیم پرداخت انشا...

امتیازات و ویژگی های رساله :

گرچه این مجموعه مختصر قادر نیست به تمامی ابعاد و شئون مختلف سیره ی عملی معصومین را در ساخت های گوناگون و در عرصه های مختلف فردی و خانوادگی، فرهنگی و اجتماعی، کشور داری و سیاستمداری، اخلاقی و اقتصادی و ... مورد بررسی قرار دهد و شهادتی که در این راستا وجود

۱. کونوا دعاة الناس الى الله بغير النستكم کافی جلد ۲ ص ۷۸

۲. كشف الغمّة علامة اربلی، جلد ۲، ص ۱۳۵، با اندک تغییرات

دارد پاسخگو باشد ولی به جهت دارا بودن امتیازات و ویژگی هایی که به برخی از آنها اشاره می شود در حد خودش می تواند دانش پژوهان را با سیره عملی معصومین آشنا نموده و شبهاتی که در این راستا برای آنان مطرح است مورد نقد و بررسی قرار دهد:

۱. نگارنده با تلاش مستمر و با استفاده از منابع متعدد و نیز مشورت با برخی از صاحب نظران در این زمینه که حدوداً ۱۸ ماه به طول انجامید را به صورت یک کتاب مدون در آورد و در اختیار علاقه مندان قرار دهد.

۲. تناسب محتوا و سبک نگارش با نیاز مراکز آموزش عالی

۳. به کارگیری عبارات روان در انتقال مطالب به دانشجویان

۴. وضوح رساله به گونه ای تدوین شد که در طول یک ترم می توان به اهداف مورد نظر رسید و نیاز های دانشجویان را با ارتباط با موضوع مورد بحث تأمین نمود که بطور اجمال محتوای آن عبارتند از: نقش و تأثیر سیره عملی پیامبر و امامان معصوم در تربیت امت اسلامی - سیره و نسبت مسئله اخلاق - سیاست به عنوان بخشی جدایی ناپذیر در سیره ی پیامبر و امامان معصوم و نیز بررسی ویژگی های سیاست دینی و اسلامی - شیوه ی تبلیغ و رساندن پیام الهی به مردم در سیره معصومین - روش و شیوه برخورد پیامبر و امامان عدیمه السلام با افراد و گروه های مختلف - سلوک فردی معصومین و شیوه ی برخوردشان با خانواده

به علت اهمیت سلوک فردی معصومین و شیوه برخوردشان با خانواده آن را به بخش خای مختلف تقسیم نمودیم که بخشی مربوط به تأمین نیازمندیهای جسمانی بخشی دیگر مربوط به نظم و انضباط و بخش دیگر رابطه شان با خداوند تبارک و تعالی و در بخش آخر شیوه ی رفتاری شان با همسر و نسبت به فرزندان و در ضمن هر بخشی پرسش های مهمی که دغدغه دانشجویان بود مطرح و به طور دقیق مورد بررسی قرار گرفته است امید است این وجیزه ناچیز مورد قبول علاقه مندان قرار گیرد. انشاء ...

تقدیر و سپاس

در پایان این پیشگفتار لازم می بینم از باب « من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخاق » از عزیزی که در این نوشتار مرا یاری داده اند به ویژه از فاضل ارزشمند جناب حجت الاسلام دکتر نیکزاد عضو محترم هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم از آنجائی که هیچ کتابی فاقد عیب و نقص نیست؛ لذا از تمامی محققان و صاحب نظران انتظار می رود با لطف و عنایت خود با دید نقادی به این رساله بنگرند و در صورت برخورد به نقایص و اشتباهات بر این حقیر منت نهند تا آن شاء ...

در چاپ بعدی در جهت رفع آن اقدام شود امید است این وجیزه ناجیز مورد قبول و عنایت حضرت
حق قرار گیرد و ان شاء الله توفیق خدمت هر چه بیشتر را به ما مرحمت فرماید.

آمین یا رب العالمین

فروردین ماه ۱۳۹۶ هـ. ش رجب المرجب ۱۴۳۸ هـ. ق

محمد پاشایی

www.ketab.ir